

Rezultate științifice relevante obținute în anul 2011

Domeniul securității alimentare:

- Au fost implementate în agricultura Republicii Moldova 5 hibrizi noi de porumb: Porumbeni 458, Porumbeni 459, Porumbeni 461, Porumbeni 375 și Porumbeni 397. Din volumul total a semințelor de porumb de circa 8 mii tone, hibrizilor autohtoni le revine circa 7300 tone. Pentru Belarus a fost produs în premieră hibridul de porumb Porumbeni 176, care cu succes a fost exportat în Belarus în volum de circa 1200 t (**Institutul de Fitotehnie, CȘP „Porumbeni”**).
- Au fost create și transmise în Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante: grâu de toamnă (Creator), mazăre pentru boabe (MP-12-06), floarea-soarelui (Valeria), măzăriche de primăvară (MZ-7-06), triticale (Ingen 40), grâu comun de toamnă (Moldova 79), soia (Nadejda), tomate (Mary Gratefully), Chimion, *Carum carvi* (Moldcarvi), mentă mentolică (Usigen), cimbru de munte (Alfa-14), 3 soiuri de plante noi furajere și medicinale, I hibrid de sorg, I hibrid de soriz, care au manifestat o productivitate și rezistență ecologică sporită în condițiile pedoclimaterice a Republicii Moldova **Institutul de Fitotehnie, CȘP „Selecția”**).
- În rezultatul cercetărilor efectuate a fost obținut un soi nou pentru struguri de masă (Tudor) cu indici înalți de calitate (mărimea bobitei și a strugurelui, calități gustative etc.) și cu o rezistență înaltă la factorii nefavorabili ai mediului. (**Institutul ȘP de Horticultură și Tehnologii Alimentare, colectiv de autori sub conducerea dr. Tudor Cazac și Tudor Olari**).
- Soiul Apiren roz extratimpuriu a fost transmis pentru omologare Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante. Efectul economic de la implementarea soiurilor noi la 1 ha constituie cca 25-40 mii lei, iar de la implementarea clonelor asanate cca 10-15 mii lei (**Institutul ȘP de Horticultură și Tehnologii Alimentare, colectiv de autori sub conducerea dr. Gh. Savin**).
- A fost elaborată și implementată tehnologia de păstrare și postpăstrare a soiurilor de struguri de masă noi și introduse: Leana, Guzun, Presentabil, Moldova și Alb de Suruceni. **Institutul ȘP de Horticultură și Tehnologii Alimentare, laborator Inginerie și Biotehnologii, cond. dr. hab. V. Țuțuc**.
- Au fost valorificate soiurile de struguri autohtone și elaborate tehnologii moderne privind producerea vinurilor de calitate, inclusiv a celor cu indicație geografică (IG) și denumire de origine (DO)”. Au fost obținute partide de producere a vinurilor materie primă cu utilizarea sușelor de levuri oenologice locale (Cricova, Chardonnay). (**Institutul ȘP de Horticultură și Tehnologii Alimentare, lab. Inginerie și Biotehnologii, cond. dr. hab. V. Țuțuc, lab. Vinuri Spumante și Microbiologie, cond. dr. V. Adajuc**).
- Au fost aprobate standardele naționale: SM 84:2011”Struguri proaspeți destinați prelucrării industriale. Condiții tehnice”; SM 206:2011 „Material de înmulțire viticol” Condiții tehnice generale”; SM 303:2011”Vinuri materie primă de struguri brute seci pentru distilare. Condiții tehnice”; SM 278:2010/A1:2011 ”Vinuri de struguri speciale efervescente, petiante, perlante și spumoase. Condiții tehnice generale”. Au fost elaborate 9 instrucțiuni tehnologice de ramură în domeniul fabricării producției vinicole (**dr. Maria Antohi, secția Standarte și Expertiză, Institutul ȘP de Horticultură și Tehnologii Alimentare**).

- În pomicultură au fost omologate soiurile de măr Corelita și Coreagat (Victor Bucarciuc, dr.hab., Crista Fișer, germania), evidențiate 9 soiuri de cais și 10 elite de perspectivă, obținuți pomi altoiți pentru implementarea a 36 de soiuri noi pomicole (dr.hab. maria Pîntea). Au fost elaborate procedee noi de tăiere a pomilor de măr și cais cu implementarea în producție, obținându-se 4 brevete de invenție – MD Z 155, MD Z 178, MD Z 234, MD Z 329. Efectul economic de la implementarea tehnologiei de tăiere a mărului constituie circa 65-80 mii lei la ha, iar la cais – 45-50 mii lei la ha (**dr. hab. I. Donica, c.șt. N. Donica Institutul ȘP de Horticultură și Tehnologii Alimentare**).
- În legumicultură au fost omologate soiurile de tomate: Delicios, Tomiș și Milenium; elaborate și implementate tehnologii performante fără utilizarea lucrului manual la cultivarea legumilor: ceapă, cartof, ardei, tomate; evidențiate 2 soiuri de perspectivă de ardei dulci (Toamna de aur și Voevod), unul de ardei iute (Romano) și unul de ardei decorativi (Decor). (**Institutul ȘP de Horticultură și Tehnologii Alimentare, direcția Legumicultură, cond. dr. Petru Iliev**).
- A fost elaborată și implementată tehnologia de fabricare a produselor biologice active prin metoda CO₂ – extracție din materia primă indigenă. (**dr. Caragia Valil, direcția Tehnologii Alimentare, Institutul ȘP de Horticultură și Tehnologii Alimentare**).
- Au fost testate și omologate trei produse autohtone de combatere a dăunătorilor la plantele de cultură: Pelecol, Funecol și Reol. A fost verificată aplicabilitatea preparatului baculoviral Virin HS-P în combaterea insectelor dăunătoare din familia Noctuidae și a preparatului Trihodermin în combaterea putregaiului alb la floarea soarelui. Au fost reomologate și incluse în registrul de stat 12 fermoni sexuali ai principalelor specii de insecte dăunătoare, 5 preparate baculovirale pentru combaterea insectelor dăunătoare, 4 preparate micotice pentru combaterea agenților patogeni și 2 preparate bacteriene pentru combaterea putregaiurilor radiculare și a agenților patogeni ai pătărilor de plante (**Institutul de Protecție a Plantelor și Agricultură Ecologică**).
- În domeniul zootehniei a fost creat hibridul de ovine cu aptitudini sporite pentru carne, care depășește rasa autohtonă de ovine Țigaie - la randamentul carcasei cu 4,1%, permite majorarea producerii cărnii pe cap de oaie matcă din turmă cu 5-7 kg și a profitului la creșterea ovinelor țigaie și comercializarea tineretului ovin/carcaselor pentru carne cu 100-150 lei/cap. Hibridul s-a obținut și testat în condițiile de producție la ferma de prăsilă de ovine Țigaie a Î.I. „Nicu Tudor”, r-nul Cahul (**Institutul ȘP de Zootehnie și Medicină Veterinară**).
- A fost creat hibridul de iepuri pentru carne, obținut din încrucișarea experimentală în condițiile de producție a fermei de iepuri din cadrul STE „Maximovca” a IȘPBZMV (masculul rasei Californiană și femela rasei Neozeelandez alb). Hibridul posedă un randament mai mare de carne față de formele parentale. Carcasa conține 80,1% carne și 19,7% oase, coraportul **carne : oase** (kg:kg) fiind de 4,1:1 și se propune crescătorilor de iepuri pentru rentabilizarea afacerii în producerea cărnii de iepure (**Institutul ȘP de Zootehnie și Medicină Veterinară**).
- Au fost elaborate mostre de mașini, echipamente, dispozitive - 28 unități; implementate în producție mașini, mostre de mașini, echipamente, dispozitive - 15; volumul comercializării producției tehnico-științifice – 30,6 mln. lei, inclusiv la export – 9,8 mln. lei; efectul economic real obținut – 7,8 mln. lei (**Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”**).

În anul de referință au văzut lumina tiparului monografiile cu impact considerabil asupra dezvoltării științei naționale, precum și a sectorului real al economiei țării:

- Acad. URSU A. – Solurile Moldovei (premiul AȘM Savantul Anului 2011);
- Acad. DUCA Gh. – Produse vinicole secundare;
- Acad. NEGRU A. – Flora Basarabiei, Vol. I;
- M.c. DEDIU I. – Enciclopedia Ecologică (premiul Național în anul 2011);
- Dr. hab. BOINCEAN B. - The Black Earth. Ecological Principles for Sustainable Agriculture on Chernoyem Soils (premiul AȘM anul 2011);
- Acad. ANDRIEȘ S. – Agrochimia elementelor nutritive fertilitatea și ecologia solurilor.